

Μαρία Αποστόλου-Δημήτρης Νάτσης

ΛΑΤΙΝΙΚΑ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

Περιέχει

- Μετάφραση, Λεξιλόγιο, Γραμματική, Συντακτική ανάλυση.
- Φύλλα εργασίας σε κάθε διδακτική ενότητα.
- Επαναληπτικά κριτήρια προσομοίωσης με τράπεζα θεμάτων.
- Γραμματική-Συντακτικό λατινικών : Θεωρία και τυπολόγιο ασκήσεων.
- Απαντήσεις στα φύλλα εργασίας, στα κριτήρια προσομοίωσης και στο τυπολόγιο ασκήσεων.

isbn : 9786188790933

ΛΑΤΙΝΙΚΑ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

Μαρία Αποστόλου-Δημήτρης Νάτσης

ΛΑΤΙΝΙΚΑ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

Εκδόσεις: Φιλολογικό σχολείο

Διεύθυνση / Κεντρική Διάθεση: Πάτμου 20, Χολαργός, 15562

Τηλ.: 6956606596

Email : info@filologikosxoleio.gr

Web site / e-shop: <https://filologikosxoleio.gr/>

ISBN : 978618879693

Ἡ πνευματικὴ ιδιοκτησία αποκτάται χωρὶς καμιά διατύπωση καὶ χωρὶς τὴν ἀνάγκη ρητρᾶς ἀπαγορευτικῆς τῶν προσβολῶν τῆς. Ἐπισημαίνεται πάντως ὅτι κατὰ τὸ Ν.2387/20 (ὅπως ἔχει τροποποιηθεῖ μὲ τὸ Ν. 2121/93 καὶ ἰσχύει σήμερα) καὶ κατὰ τὴ Διεθνή Σύμβαση τῆς Βέρνης (ποῦ ἔχει Κυρωθεῖ μὲ τὸ Ν.100/1975) ἀπαγορεύεται ἡ ἀναδημοσίευση, ἡ ἀποθήκευση σὲ κάποιο σύστημα διάσωσης καὶ γενικὰ ἡ ἀναπαραγωγή τοῦ παρόντος ἔργου, μὲ ὅποιοδήποτε τρόπο ἢ μορφή, τμηματικὰ ἢ περιληπτικὰ, σὸ πρῶτότυπο ἢ σὲ μετάφραση ἢ ἄλλη διασκευή, χωρὶς γραπτὴ ἄδεια τοῦ ἐκδότη.

Πρόλογος

Το παρόν βιβλίο με τίτλο Λατινικά Β' Λυκείου αποτελεί ένα πλήρες βοήθημα εναρμονισμένο με τις ανάγκες των μαθητών και των μαθητριών της κατεύθυνσης ανθρωπιστικών σπουδών, αλλά και πολύτιμο εργαλείο για τους διδάσκοντες του μαθήματος των λατινικών Β' Λυκείου.

Το βοήθημα Λατινικά Β' Λυκείου χωρίζεται σε τρία μέρη. Το πρώτο μέρος περιέχει λεπτομερή ανάλυση των κειμένων της διδακτέας ύλης (νεοελληνική μετάφραση, συντακτική ανάλυση και αναλυτικούς λεξιλογικούς πίνακες). Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει ασκήσεις κάθε είδους (μετάφραση, ετυμολογικά, γραμματική και συντακτικό) για κάθε ενότητα ξεχωριστά. Το τρίτο μέρος αποτελείται από επαναληπτικά διαγωνίσματα αξιοποιώντας την τράπεζα θεμάτων.

Το συγκεκριμένο βοήθημα λαμβάνει υπόψη του την ύλη και τις οδηγίες διδασκαλίας του μαθήματος των λατινικών και γι' αυτόν τον λόγο συνιστά πολύτιμο διδακτικό εργαλείο τόσο για τον μαθητή/την μαθήτρια όσο και για τον/την εκπαιδευτικό. Συν τοις άλλοις, το παρόν βοήθημα συμβάλλει αποφασιστικά στο να αποκτήσει ο μαθητής/η μαθήτρια τις βάσεις στο μάθημα των λατινικών, έτσι ώστε να επιτύχει στις πανελλαδικές εξετάσεις.

Μαρία Αποστόλου

Κείμενο 1ο : Ο εξόριστος ποιητής

Λατινικό κείμενο	Νεοελληνική μετάφραση
Ovidius poēta in terrā Ponticā exulat.	Ο Οβίδιος ο ποιητής είναι εξόριστος στην Ποντική γη.
Epistulas Rōmam scriptitat.	Γράφει επιστολές στη Ρώμη.
Epistulae plenae querelārum sunt.	Οι επιστολές του είναι γεμάτες με παράπονα.
Rōmam desiderat et fortūnam adversam deplōrat.	Επιθυμεί τη Ρώμη και θρηνεί για την κακή του τύχη.
Narrat de incolis barbaris et de terrā gelidā.	Διηγείται ιστορίες σχετικά με τους βάρβαρους και την παγωμένη γη.
Poētam curae et miseriae excruciant.	Οι έγνοιες και οι δυστυχίες βασανίζουν τον ποιητή.
Epistulis contra iniuriam repugnat.	Με τις επιστολές (του) αντιστέκεται στην αδικία.
Musa est unica amīca poētae.	Η Μούσα είναι η μοναδική φίλη του ποιητή.

Λατινικό κείμενο	Συντακτική ανάλυση
Ovidius poēta in terrā Ponticā exulat.	Ovidius: υποκείμενο, poēta: παράθεση, in terrā: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο, Ponticā: επιθετικός προσδιορισμός στο «terra», exulat: ρήμα
Epistulas Rōmam scriptitat.	Ovidius:(εννοούμενο υποκείμενο), Epistulas: αντικείμενο, Rōmam: επιρρηματικός προσδιορισμός που

ΛΑΤΙΝΙΚΑ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

<p>Epistulae plenae querelārum sunt.</p>	<p>δηλώνει τόπο, scriptitat: ρήμα</p>
<p>Rōmam desiderat et fortūnam adversam deplōrat.</p>	<p>Epistulae: υποκείμενο, plenae: κατηγορούμενο, querelārum: γενική αντικειμενική (συμπλήρωμα στο επίθετο plenae), sunt: ρήμα</p>
<p>Narrat de incolis barbaris et de terrā gelidā.</p>	<p>Ovidius:(εννοούμενο υποκείμενο), Rōmam: αντικείμενο, desiderat: ρήμα, fortūnam: αντικείμενο, adversam: επιθετικός προσδιορισμός στο fortunam, deplōrat: ρήμα</p>
<p>Poētam curae et miseriae excruciant.</p>	<p>Ovidius:(εννοούμενο υποκείμενο), Narrat: ρήμα, de incolis: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της αναφοράς, barbaris: επιθετικός προσδιορισμός στο incolis, de terrā: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός, gelidā: επιθετικός προσδιορισμός στο terra</p>
<p>Epistulis contra iniuriam repugnat.</p>	<p>Poētam: αντικείμενο, curae et miseriae: υποκείμενο, excruciant: ρήμα</p>
<p>Musa est unica amīca poētae.</p>	<p>Ovidius: εννοούμενο υποκείμενο, Epistulis: επιρρηματικός προσδιορισμός του μέσου, contra iniuriam: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της εναντίωσης, repugnat: ρήμα</p>
<p></p>	<p>Musa: υποκείμενο, est: ρήμα, unica: επιθετικός προσδιορισμός στο amīca, amīca: κατηγορούμενο, poetae: γενική κτητική στο amīca</p>

ΛΑΤΙΝΙΚΑ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

Λεξιλόγιο

i. Ρήματα

Ενεστώτας	Παρακείμενος	Σουπίνο	Απαρέμφατο	Σημασία
exulo (1)	exulavi	exulatum	exulare	είμαι εξόριστος
scriptito (1)	scriptitavi	scriptitatum	scriptitare	γράφω συχνά
sum	Fui	-	Esse	είμαι
desidero (1)	desideravi	desideratum	desiderare	επιθυμώ
deploro (1)	deploravi	deploratum	deplorare	θρηνώ
narro (1)	narravi	narratum	narrare	αφηγούμαι, διηγούμαι
excrucio (1)	excruavi	excruatum	excruare	βασανίζω
repugno (1)	repugnavi	repugnatum	repugnare	αντιστέκομαι

ii. Ουσιαστικά

Ουσιαστικά	Κλίση	Μετάφραση
poeta, ae (αρσ)	A'	Ποιητής
terra, ae (θηλ)	A'	Γη
epistula, ae (θηλ)	A'	Επιστολή
Roma, ae (θηλ)	A'	Ρώμη
querela, ae (θηλ)	A'	Παράπονο
fortuna, ae (θηλ)	A'	Τύχη
incola, ae (θηλ)	A'	Κάτοικος
cura, ae (θηλ)	A'	Φροντίδα
miseria, ae (θηλ)	A'	Δυστυχία
iniuria, ae (θηλ)	A'	Αδικία
Musa, ae (θηλ)	A'	Μούσα
amica, ae (θηλ)	A'	Φίλη

iii. Επίθετα

Επίθετο	Κλίση	Μετάφραση
Ponticus, a, um	B	αυτός που έχει σχέση με τον πόντο
plenus, a, um	B	γεμάτος
adversus, a, um	B	Αντίξοος
barbarus, a, um	B	Βάρβαρος
gelidus, a, um	B	Παγωμένος
unicus, a, um	B	Μοναδικός

Κείμενο 4ο

Κείμενο:

Apud antīquos Rōmānos concordia maxima sed avaritia minima erat. Rōmāni in suppliciis deōrum magnifici sed domi parci erant. Iustitiā inter se certābant et patriam curābant. In bello pericula audaciā propulsābant et beneficiis amicitias parābant. Delecti consultābant patriae; eis corpus ex annis infirmum sed ingenium propter sapientiam validum erat.

Παρατηρήσεις:

A1. Να μεταφέρετε το παραπάνω κείμενο στη νέα ελληνική γλώσσα

B1. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α' με τις ετυμολογικά συγγενείς τους λέξεις της λατινικής γλώσσας στη στήλη Β'

Στήλη Α'	Στήλη Β'
1. πανάρχαιος	α. pericula
2. άδικος	β. patriae
3. παρακινδυνευμένος	γ. antīquos
4. πατριδοκάπηλος	δ. corpus
5. ενσωμάτωση	ε. Iustitiā

Γ1. Να μεταφέρετε τα παρακάτω ονόματα στους τύπους που ζητούνται

- concordia maxima: δοτική πληθυντικού
- domi: αιτιατική πληθυντικού
- beneficiis: ονομαστική πληθυντικού
- sapientiam: γενική ενικού
- eis: αφαιρετική ενικού στο ουδέτερο γένος

Γ2. Να μεταφέρετε τα παρακάτω ρήματα στους τύπους που ζητούνται

- erat: γ' ενικό ενεστώτα
- certābant: α' πληθυντικό οριστικής παρατατικού
- propulsābant: β' ενικό οριστικής ενεστώτα

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

**ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ
ΛΑΤΙΝΙΚΩΝ**

&

**ΤΥΠΟΛΟΓΙΟ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ**

ΛΑΤΙΝΙΣΜΟΣ ΕΙΔΙΚΟΥ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ

Είναι ένα συντακτικό φαινόμενο της λατινικής γλώσσας, κατά το οποίο **το υποκείμενο του ειδικού απαραιμφάτου νοηματικά είναι το ίδιο με του ρήματος, όμως τυπικά χρησιμοποιείται μία προσωπική αντωνυμία σε αιτιατική ως υποκείμενο του απαραιμφάτου.**

π.χ. ille respondit **se** esse Orcum = εκείνος απάντησε ότι ήταν ο Πλούτωνας [14]

π.χ. exclamavit Nasica **se** domi non esse = ο Νασίκας φώναξε ότι δεν ήταν στο σπίτι [24]

π.χ. puto **me** errare = νομίζω ότι σφάλω

π.χ. clarā voce Scipioni nuntiaverunt virtutem eius admiratum **se** venisse = και με δυνατή φωνή ανήγγειλαν στον Σκιπίωνα ότι έχουν έρθει να θαυμάσουν την ανδρεία του [34]

π.χ. sciebam **me** genuisse mortalem = ήξερα ότι είχα γεννήσει έναν θνητό

σημείωση: όταν όμως αυτό δεν συμβαίνει, δηλαδή έχουμε **νοηματική και τυπική ταυτοπροσωπία** ρήματος και απαραιμφάτου, τότε πρόκειται για άρση του λατινισμού του ειδικού απαραιμφάτου.

π.χ. **Hercules** boves Geryonis ex Hispaniā in eum locum adduxisse dicitur (= ο Ηρακλής λέγεται ότι οδήγησε τα βόδια του Γηρυόνη από την Ισπανία σε αυτόν τον τόπο) [18]

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΟ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ

-ισοδυναμεί με τα ρηματικά επίθετα παθητικής σημασίας (-τεος-α-ον)

-έχει υποκείμενο και όχι αντικείμενο

-είναι ονοματικός τύπος που παίρνουν τα παθητικά, τα αποθετικά και τα ημιαποθετικά ρήματα (όχι τα ενεργητικά)

Σχηματισμός: Θέμα ενεστώτα + καταλήξεις -ndus, -nda, -ndum

-amandus-a-um (amo)	[α' συζυγία]
-delendus-a-um (deleo)	[β' συζυγία]
-legendus-a-um (lego)	[γ' συζυγία]
-audiendus-a-um (audio)	[δ' συζυγία]

ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΡΑΣΤΙΚΗ ΣΥΖΥΓΙΑ: γερονδιακό + sum

=πρέπει να... (βλ. αντίστοιχο κεφάλαιο στη γραμματική)

[ΕΝΣ: amandus-a-um sum-sim-esse, ΠΡΤ.: amandus-a-um eram-essem, ΜΕΛ: amandus-a-um ero, ΠΡΚ.: amandus-a-um fui-fuerim-fuisse, ΥΠΡ: amandus-a-um fueram-fuissem, Σ. ΜΕΛ: amandus-a-um fuero]

ΤΥΠΟΛΟΓΙΟ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ

(ΜΕ ΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ)

6. Στις παρακάτω προτάσεις να εντοπίσετε αν υπάρχει κτήση με αυτοπάθεια ή χωρίς αυτοπάθεια. Στη συνέχεια, να μετατρέψετε τις φράσεις ώστε να δηλωθεί το άλλο είδος της κτήσης και να επισημανθεί η συντακτική και σημασιολογική διαφορά που προκύπτει.

- Cassiope, superba formā suā, cum Nymphis se comparat.
- Ultimis annis vitae suae in Campaniā se tenebat.
- Gloriam Vergilii studebat ingeniumque eius fovebat.
- Cassius timorem concepit nomenque eius audire cupivit.
- Discurrens miles pedes eius animadvertit.
- Accius tragoediam suam ei desideranti legit.
- Samnitium divitias contempsit et Samnites paupertatem eius mirati sunt.

Απαντήσεις:

- **formāsuā:** κτήση με αυτοπάθεια, το suāως επιθετικός προσδιορισμός στο forma, (περήφανη) για τη δική της ομορφιά(=της Κασσιόπης) ≠ formaeius: κτήση χωρίς αυτοπάθεια, το eiusως γενική κτητικήστο forma, (περήφανη) για την ομορφιά της (=κάποιας άλλης, όχι τη δική της).
- **vitaesuae:** κτήση με αυτοπάθεια, το suae ως επιθετικός προσδιορισμός στο vitae, της δικής του ζωής (=του Σίλιου Ιταλικού) ≠ vitaeius: κτήση χωρίς αυτοπάθεια, το eius ως γενική κτητική στο vitae, της ζωή του (=κάποιου άλλου, όχι του Σίλιου Ιταλικού).
- **ingeniumeius:** κτήση χωρίς αυτοπάθεια, το eius ως γενική κτητικήστο ingenium, το πνεύμα του (Βιργίλιου) ≠ ingeniumsuum: κτήση με αυτοπάθεια, το suum ως επιθετικός προσδιορισμός στο ingenium, το δικό του πνεύμα (=του Σίλιου Ιταλικού).
- **nomeneius:** κτήση χωρίς αυτοπάθεια, το eius ως γενική κτητική στο nomen, το όνομά του (=του ανθρώπου με το πελώριο μέγεθος και τη βρώμικη όψη) ≠ nomensuum: κτήση με αυτοπάθεια, το suum ως επιθετικός προσδιορισμός στο

nomen, το δικό του όνομα (=του Κάσσιου).

- **pedeseius:** κτήση χωρίς αυτοπάθεια, το eius ως γενική κτητική στο pedes, τα πόδια του (=Κλαύδιου) ≠ pedessui: κτήση με αυτοπάθεια, το sui ως επιθετικός προσδιορισμός στο pedes, τα δικά του πόδια (=του στρατιώτη).
- **tragoediamsuam:** κτήση με αυτοπάθεια, το suam ως επιθετικός προσδιορισμός στο tragoediam, τη δική του τραγωδία (=Ακκίου) ≠ tragoediameius: κτήση χωρίς αυτοπάθεια, το eius ως γενική κτητική στο tragoediam, την τραγωδία του (=κάποιου άλλου, όχι τη δική του).
- **paupertatemeius:** κτήση χωρίς αυτοπάθεια, το eius ως γενική κτητική στο paupertatem, την ολιγάρκειά του (=Μάνιου Κούριου Δεντάτου) ≠ paupertatemsuam: κτήση με αυτοπάθεια, το suam ως επιθετικός προσδιορισμός στο paupertatem, τη δική τους ολιγάρκεια (=των Σαμνιτών).

7. Να δηλωθεί η απαγόρευση με όλους τους δυνατούς τρόπους:

- Accipe nunc quid postea Nasica fecerit.
- Visne scire quid postea Nasica responderit?
- Atqui ante tertium diem scitote decerptam esse Carthagine.
- Itaque cavete periculum, tutamini patriam.
- Opibus urbis nolite confidere.
- Fiduciam deponite.
- Neminem credideritis patriae consulturum esse.
- Mementote rem publicam in extremo discrimine quondam fuisse.
- Tu hominem investiga, quaeso, summaque diligentia vel Romam mitte vel Epheso rediens tecum deduc.
- Noli spectare quanti homo sit.
- Supervacaneae, nē dicam ineptae, legatiōnis ministri, narrate Samnitibus Manium Curium malle locupletibus imperāre quam ipsum fieri locupletem; et mementote me nec acie vinci nec pecuniā corrumpi posse.
- Sic ergo vive, ut viri antiqui, sed sic loquere, ut viri aetātis nostrae.
- Atque id quod a C. Caesare scriptum est, habe semper in memoriā et in pectore...

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Bertollusi, B.**, *Λατινική Γραμματική*, μτφρ. Δ.Γ.Μπενέτος, εκδ. Typis Humanities – Publishing House (σειρά Bescerelle), Αθήνα 2009.
- Γιαγκόπουλου, Αθ.**, *Συντακτικό της Λατινικής Γλώσσας*, εκδ. Ζήτη, Θεσσαλονίκη 1974.
- Ernout, A. & Thomas, F.**, *Συντακτικό της Λατινικής Γλώσσας*, μτφρ. Θ. Πίκουλας, εκδ. Παπαδήμας, Αθήνα 2012.
- Κακριδής, Θ.Α.**, *Γραμματική της Λατινικής Γλώσσας*, εκδ. Εστία, Αθήνα 2008 (4^η ανατύπωση).
- Κανελλόπουλου Χ. Ν.**, *Λατινικά για το Λύκειο – Γραμματική (Α' μέρος)* – εκδ. Πατάκη, Αθήνα 1985.
- Κανελλόπουλου Χ. Ν.**, *Λατινικά για το Λύκειο – Συντακτικό (Β' μέρος)* – εκδ. Πατάκη, Αθήνα 1998.
- Κουμανούδη Στεφ.**, *Λεξικόν Λατινοελληνικόν*, εκδ. Γρηγόρης, Αθήνα 1999.
- Πασχάλη Μ., Σαββαντίδη Γ.**, *Λατινικά Λυκείου* (το βιβλίο του καθηγητή), ΟΕΔΒ, Αθήνα 1996.
- Τζαρτζάνου Αχ.**, *Λατινική Γραμματική*, ΟΕΔΒ, Αθήνα 1998.
- Woodcock, E. C.**, *A New Latin Syntax*, Bolchazy-Carducci Publishers Inc., Wauconda/Illinois USA 2005.